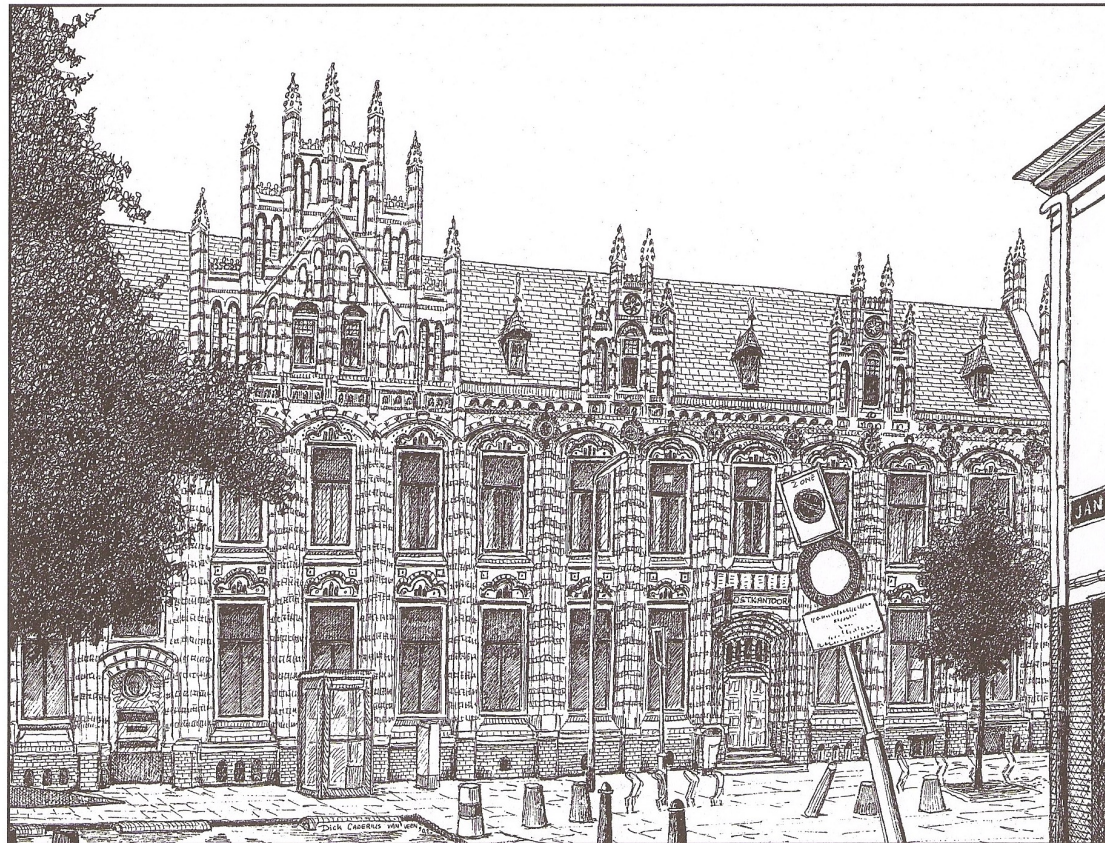


Een kathedraal voor het postbedrijf

De tijd is voorbij, dat het postkantoor het bekende gebouw was, dat boven zo vele dorpen en stadjes van ons land uitrees in een soort neogotische renaissance stijl van kleurige baksteen. Het waren openbare gebouwen met de pretentie, dat zij gebouwen van de PTT waren'. Met deze woorden kondigde het Bouwkundig Weekblad in 1949 gretig de nieuwe tijd aan, waarvoor de rijksbouwmeester C.H. Peters bijna dertig eerder zo had gevreesd.

Peters werkte van 1886 tot 1890 als architect aan het nieuwe postkantoor op het Jansplein in Arnhem. Hij gaf het pand de weelderige opmaak van een kathedraal mee. De voorgevel werd uit twaalf gelijke delen opgetrokken en gelardeerd met hoge smalle ramen en fraaie dakkapellen. De trapgevels tegen het dak gaven het pand zijn statige grandeur. Boven de deurpartij met kantelen verrees een wapenschild: een gevleugeld wiel met een posthoorn, geflankeerd door lover en aan beide zijden een postduif.

Peters zorgde voor een 'wachtsaal' voor het publiek en bovendien voor een directeurswoning op de eerste etage, met negen kamers, een keuken



met bijkeuken, een badkamer en zelfs een terras. Op de begane grond was er nog een lokaal voor aangetekende brieven en postwissels, een bestellerslokaal en een directeurskamer. Wie de inrijpoort aan de Mariëburgstraat passeerde, kwam op binnenplaats terecht. Daar stonden de drinkbakken voor de paarden van de postkoetsen,

Het Post- en Telegraafkantoor

heeft in de loop der tijd menige verbouwing doorstaan. Het wachtlokaal werd in 1968 volledig gemoderniseerd en van een heuse draaideur voorzien. Dat was hard nodig, want een jaar daarvoor zaten 25 employe's van de PTT zich nog danig achter de oren te krabben temidden van een vlooienplaag. Verondersteld werd dat de beestjes afkomstig waren van zwerfkatten die via de

dakgoot de zolder op waren gekropen. Een complete schoonmaakploeg rukte uit om aan alle ellende een einde te maken.

In 1994 onderging dezelfde ruimte opnieuw een gedaanteverwisseling, waarbij het glas tussen baliemedewerkers en klanten verdween. Het geld komt tegenwoordig afgepast via de bui-

zenpost naar de wachtenden toe: dat scheelt weer een paar overvallen.

De tijdrovende bouwstijl van Peters bracht destijds vele ambachtslieden lange tijd werk. Hij tekende ook voor het voormalige postkantoor aan de Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam en het vroegere station van Nijmegen. Dat verdween echter van de aardbodem tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het Rijksarchief in Arnhem, dat ook van zijn hand was, trof een soortgelijk lot, maar daar was geen bombardement voor nodig: het sneuvelde tijdens de naoorlogse vernieuwingwoede in de Gelderse hoofdstad.

Na de Tweede Wereldoorlog raakte de neogotiek helemaal uit. Er was trouwens ook geen geld meer voor: kantoren moesten „klein, eenvoudig en functioneel” zijn. Al in 1922 had Peters voorspeld dat de goedkope fabrieksarbeid het vakmanschap zou verdringen. Hij sprak die vrees uit naar aanleiding van de dood van de beroemde architect P.H.J. Cuypers, die de neogotiek in Nederland introduceerde. Peters was een navolger van Cuypers, maar had wel een duidelijk eigen stijl: met name het decoratieve gebruik van baksteen bij het postkantoor op het Jansplein was geïnspireerd op de middeleeuwse kerkenbouw in de provincie Groningen, de geboortegrond van Peters.